

Naputánjáró



A MOLDVAI MAGYAR OKTATÁSI PROGRAM HÍRLEVELE

4. évfolyam (7. szám) 2. szám • 2010. szeptember

Lesz-e magyar szó a Kárpátok mindkét oldalán?

– Hármas ikrek? – kérdezték a vonaton, amikor a Balatonra utaztunk csángó keresztlányunkkal és két saját gyermekünkkel. Valóban, három, egyívású kislány ült a kupében, s boldog egyetértésben, önfeledten játszottak. Az év nagy részében ezer kilométernyire élnek egymástól, de lám, a közös nyelv, a közös gyökerek karnyújtásnyi, lélekértésnyi közelségbe hozták őket.

Pozsonyi ismerősöm cseh barátja mindig megdöbben azon, hogy a Felvidéken bárhova utazva, találtak helyi embert, akivel magyarul is szót értettek. Szívesen elvinném Csángóföldre, hogy lássa: Pozsonytól ezerkét-száz kilométerre is magyar szót hallhat, akinek van füle rá.

Amikor 5 évvel ezelőtt megalakult A Moldvai Magyar Oktatásért Alapítvány, (AMMOA) aligha gondoltuk, hogy néhány év alatt a Kárpát-medence egyik legsikeresebb együttműködésévé válik a csángó ügy köré szerveződő civil összefogás.

A Moldvai Csángómagyarok Szövetsége (MCSMSZ), a Keresztszülők a Csángómagyarokért Egyesület és az AMMOA közös munkálkodása elismertséget és ismertséget, anyagiakat, adományokat, kapcsolatokat hozott az oktatási programnak és az MCSMSZ-nek. Külön köszönet a munkáért Márkusfalvi Tóth Ádámnak, az alapítvány első vezetőjének, s Hegedüs Dórá-



nak, a keresztszülő egyesület örökmozgó volt elnökének.

Az elmúlt években a rosszabb életkörülmények miatt ötödével csökkent az alapítványhoz befolyt keresztszülős támogatás. Csökkent, miközben az oktatás szinten tartásához is növekednie kellene. Ráadásul még van 30-40 olyan település, ahova el kell vinni a magyar szót, ahol fel kell éleszteni a már szunynyadó hagyományokat, őrizni a régi táncokat, imákat, énekeket.

Kevés időnk van. Napról napra kisebb az esély, hogy lesz még alap, amire építhetünk.

Láthatjuk, néha egy családon belül is mennyire meggyorsult a beolvadás: egyik ismerős csángó családban az idősebb gyermekek otthon is magyarul beszélnek, a középsők már vegyes nyelven, a kicsik szinte csak románul. Pedig a

kicsik és a nagyok között alig húsz év a korkülönbség...

El kell vinni a magyar szót minden csángó faluba.

Több keresztszülő kellene tehát. Olyanok is, akik személyesen törődnek a gyermekekkel. Akik nemcsak befizetők, de úgy tanítják és gondoskodnak egy-egy csángó gyermek magyar tanításáról, mintha saját gyermekük lenne: a gyermekeik ikertestvére.

Több keresztszülő kellene, több állami pénz, a magyar, de a román államtól is. Hiszen a román állam kötelessége is kisebbségeinek védelme.

Idén nyáron megújult az AMMOA vezetése. Eddig kuratóriumi tagként, ezentúl az alapítvány elnökeként igyekszem szolgálni közös ügyün-

ket. Nyilván sokat beszélgetünk, vitázunk arról, mit és hogyan tegyünk, hogy a leghasznosabbak lehessünk a csángó ügy számára. Egyben biztos vagyok: össze kell fogunk, MCSMSZ tagoknak és kívülállóknak, az MCSMSZ munkáját kritizálóknak és egyetértőknek, civileknek és az állam képviselőinek, mert nagy a feladat és nagy a felelősség: rajtunk áll, hogy emberöltő múltán lesz-e magyar szó a Kárpátok mindkét oldalán.



HORVÁTH SZILÁRD
elnök, AMMOA

Csángóföldön gyakorlatilag soha nem volt magyar nyelvű oktatás – ez alól kivételt képez az ötvenes években megszervezett, majd néhány év múlva megszüntetett magyar iskolák, magyar osztályok, illetve a kilencvenes évek néhány heroikus küzdelmet igénylő próbálkozása: Szabófalván, Lészpeden, és itt kell megemlítenünk a nyári foglalkozásokat, táborokat is.

10 éves a Moldvai Csángó Oktatási Program

2000-ben kezdtük el szervezni a moldvai csángó gyerekek számára a rendszeres magyarórákat. Kezdetben alig volt olyan előzmény, olyan intézmény vagy olyan infrastruktúra, amit segítségül lehetett volna hívni az építkezéshez. Mégis sikerült egy átfogó oktatási rendszert felépíteni: a most induló tanévben már 23 moldvai csángó településen nap mint nap lesznek magyar foglalkozások: óvodától VIII. osztályig saját falujukban tanulhatnak a gyerekek magyarul, majd IX. osztálytól csíkszeredai kollégiumunk által biztosított számukra lehetőséget magyar középiskolákban való továbbtanuláshoz, ezt követően pedig Kolozsvárra vagy más erdélyi városokban mehetnek magyar nyelvű egyetemi képzésre.

A tíz éves oktatási programunkat 2010 májusában azzal ünnepeltük meg, hogy összegyűjtöttük mindazokat a tanárokat, akik valaha is ebben a programban dolgoztak, írásaikból, visszaemlékezéseikből, értékeléseikből pedig egy szép könyv készült „10 év Moldvában” címmel.

Tíz év után szokás értékelést, mérleget készíteni az eredményekről, és jó megfogalmazni a következtetéseket, amelyek nyomán a következő időszak prioritásait megfogalmazhatjuk.

Munkánk által sikerült – azokba a falvakba, ahol jelen voltunk – megfékezni a gyerekek körében az asszimilációs folyamatokat, sikerült megteremteni az alapjait az oktatási rendszerünk intézményesítésének. Hét településen saját, az MCSMSZ tulajdonában levő



„Gyerekek Házával” rendelkezünk. Elkészült egy átfogó kerettanterv, megjelent a „Szöveggyűjtemény csángó gyerekeknek” és a hozzá illeszkedő „Feladatgyűjtemény” is. Van egy kialakult szervezeti és szervezési struktúránk. Sikerült 14 településen az állami iskolába

is bevezetni a magyar nyelvet. Csíkszeredai kollégiumunkban több tucat diákunk magyarul érettségizett, sokan mentek egyetemre, közülük néhányan már tanárként vissza is tértek hozzánk. A gyerekek körében minden helyszínen nagy hangsúlyt fektetünk a saját hagyományok, saját kultúra (vissza)tanítására.



A Moldvában jelenleg valamilyen szinten magyarul még tudó kb. 9000 gyerek közül mintegy 1600 diákot érint



MCSMSZ iroda Bákóban

az oktatási programunk, a 23 helyszínen túl, ahol jelen vagyunk, van még további 30-35 olyan település ahová a mai napig nem jutott tanár, tanító. Nincs Csángóföldön magyar tannyelvű oktatás sem elemi, sem felsőbb szinteken, így sok diákunk VIII. osztály végén román iskolába iratkozik (Csíkszereda átlagosan 150 km-re van a csángó falvaktól).

Az oktatási program tekintetében tehát azt látjuk, hogy jó a módszer, a 10 évnyi tapasztalat a 23 településen bebizonyította, hogy továbbra is ezt kell tennünk. A meglévő helyszínek megerősítése, a minőség biztosítása mellett (nagyon fontos feladat lesz megfelelő szakembereket az oktatás mellé rendelni: pszichológus, szociálpedagógus, logopédus, szakmai felügyelő stb. – akiknek egyedüli feladata kell, hogy legyen a falvak bejárása, a tanárok munkájának a kiegészítése, segítése) a földrajzi, létszámbeli fejlesztés kell, hogy legyen a cél: az 1600 gyerek helyett 9000-et, a 23 helyszín helyett 53 falut kell tanítsunk. És létre kell hoznunk Bákóban egy oktatási központot, amelyből kinőheti magát a magyar tannyelvű középiskola.

Így állunk a moldvai csángó oktatás ügyével.

De a csángó ügy nem csak az oktatás köré épül. Nyilvánvaló, hogy ha nem sikerül más területeken is a nyelv, a kultúra őrzését segítő lépéseket tennünk, akkor egymagában az oktatási program kevés lesz ahhoz, hogy itt néhány generáció múlva is beszéljék ezt a nyelvet, ismerjék és becsüljék saját több évszázados értékeiket. Legalább olyan eredményeket kellene elérni a gazdasági élet szervezése terén, az anyanyelvi hitélet gyakorlása

terén, az ifjúsági ügyek kapcsán, a szociális problémák megoldásában, a (helyi) politikában. Ezek mind-mind eszközök ahhoz, hogy megőrizhessük Csángóföld és a csángók számára őseink örökségét.

A Moldvai Csángómagyarok Szövetsége nem rendelkezik semmiféle normatív támogatással, a román állam nem támogatja, inkább intézményei által próbálja akadályoztatni. Egy ekkora feladatot, céljainkat csak a magyarság összefogásával érhetjük el. Csángóföldön akkor lesz jövője a magyar kultúrának,

ha ezt a magyarság is így akarja: ha szellemi és anyagi erőforrást áldoz rá.

Mi, a Moldvai Csángómagyarok Szövetsége keretében dolgozó tanárok, szervezők készen állunk a feladat elvégzésére. Önökön és rajtunk – magyarokon – múlik, hogy lesz-e újabb 10 évnyi csángóföldi magyar oktatás és lesz-e továbblépés: minőség biztosítása, földrajzi és létszámbeli terjeszkedés, illetve sikerül-e megszervezni a csángóföldi gazdasági életet, anyanyelvi hitéletet, ifjúsági, szociális problémákat. Fogjunk össze és

tegyük lehetővé a Kárpátoktól keletre lévő területen is a magyar kultúra továbbélését!



HEGYELI ATTILA
a moldvai oktatási program
szakmai felelőse

Elérhetőségeink

Szervezet	Terület	Telefon	E-mail	Honlap	Bankszámlaszám
Moldvai Csángómagyarok Szövetsége (MCSMSZ)	<i>A Kárpátok keleti oldalán élő magyarok érdekképviseleti szervezete</i>	+40/234/543-886	kontakt@csango.ro	www.csango.ro	Romániában: RO57RZBR0000060006776563 (RON) RO67RZBR0000060006776577 (EUR) RO39RZBR0000060006776596 (USD) RO54RZBR0000060006776617 (HUF)
	<i>Keresztstülő program</i>	+40/727/341-737	keresztapa@csango.ro		
A Moldvai Magyar Oktatásért Alapítvány (AMMOA)	<i>Az oktatási program magyarországi támogatási rendszerének szervezője</i>	+36/20/5647055	ammoa@csango.ro	www.csango.eu	Magyarországon: 11742173-20154778-00000000 (HUF)
	<i>AZ AMMOA közhasznú alapítvány, így jogosult adókedvezmény igénybevételeire szolgáló adóigazolást kiállítani, valamint az SZJA-ból a civil szervezetek részére felajánlható 1% fogadására. Az alapítvány adószáma: 18710209-1-13</i>				
Keresztstülők a Moldvai Csángómagyarokért Egyesület (KEMCSE)	<i>A keresztstülők közössége</i>	+36/ 1/ 200-3369	info@keresztstulok.hu	www.keresztstulok.hu	Magyarországon: 12011265-00160103-00100008 (HUF)
	<i>Keresztstülő program</i>	+36/20/5647055	kemcse@csango.ro		
Faluturizmus	<i>Bákói irodánkban Tour-inform Iroda működik, forduljanak hozzánk bizalommal moldvai látogatásukkal kapcsolatos kérdéseikkel!</i>			www.csango.ro	
	Kostekek	+40/720/410-618	kostekek@csango.ro		
	Lésped	+40/740/016-123	leszped@csango.ro		
	Magyarfalu	+40/723/609-602	polgarlaci@yahoo.com		
	Pusztina	+40/722/447-351	kontakt@pusztina.ro	www.pusztina.ro	

A csángókról sem feledkeztek meg a kettős állampolgárság törvénytervezetének készítői

A Magyar országgyűlés alakuló ülésén benyújtott „kettős állampolgársági” törvénytervezet lehetővé teszi a moldvai csángók számára is, hogy egyéni kérelem alapján, minimális nyelvtudást igazolva magyar állampolgárokká váljanak. A 1993. évi LV. törvényt módosító, a Fidesz MPP és a KDNP által benyújtott

törvénytervezet értelmében „kérelemre kedvezményesen honosítható az a nem magyar állampolgár, akinek felmenője magyar állampolgár volt vagy valószínűsíti magyarországi származását, és magyar nyelvtudását igazolja”. Külön érdekesség, hogy a törvényjavaslat indoklási fejezetében kiemelik: „Meg-

jegyzendő, hogy a Javaslat nem teljesen újdonság a magyar jogrendszerben, hiszen már az első magyar állampolgársági törvény és az 1886. évi IV. törvénycikk is ismerte a határon túli magyarok, a csángók egyszerűsített honosítási eljárását.”

Falugazdák, oktatási helyszínek elérhetőségei

Település	Tanár neve	Tanár e-mail címe	Kapcsolattartó keresztszülő	E-mail	Telefon
Bákó	Kertész Daniella	bako@csango.ro			
Bogdánfalva	Bodó Judit	bogdanfalva@csango.ro			
Buda	Botezatu Viktória	buda@csango.ro	Felföldi Elek	felek@freemail.hu	70/335-5347
Csík falu	Fekete-Kászoni Rita, Tamás Tünde	csikfalu@csango.ro	Herpai Alinka	herpai.alinka@gmail.com	20/327-4947
Csikszereda	Józsa Csaba, Pfemeter Mária	toabttanulok@csango.ro	Bütnér Sarolta	buttner.sarolta@gmail.com	30/609-5022
			Csillik László	csillikl@yahoo.com	20/310-3057
Díószeg	Balla Lóránt, Szopos Zsuzsánna	dioszeg@csango.ro			
Díószén	Lovász Mátvás, Szász Erzsébet	dioszen@csango.ro	Király Lajos	sztiroi@t-online.hu	20/981-2841
Ferdinándújfalú	Rosu Anna	ferdinand@csango.ro			
Frumósza	Kicsi Eszter, Neagu Adrian	frumosza@csango.ro			
Gajdár	Konát Eszter, Mihály Szende	gajdar@csango.ro	Biri Elvira	elvira.biri@gmail.com	20/569-5429
Klézse/Tyúkszer	Istók Angelika, Szász Anna	klezse@csango.ro	Erős Ildikó	eros.ildiko@freemail.hu	30/475-5338
Kostelek	Imre Éva, Ferencz András	kostelek@csango.ro	Torvaji László	torvaji.laszlo@freemail.hu	30/523-7467
			Vermes Miklós és Zsuzsa	vermes.miklosne@gmail.com	20/342-4179
Külsőrekecsin	Divald Borbála, Kovács Melánia	kulsorekecsin@csango.ro	Lázár Mihályné Borika	borika550328@freemail.hu	30/456-6304
Lábnyik	Pető Szabina, Zsombori Zoltán	labnik@csango.ro	Böröcz Gergely	gborocz@filtermax.hu	20/315-7528
Lészped	Kertész Daniella, Márton Attila	leszped@csango.ro	Vásárhelyi Tamás	tamas420805@freemail.hu	30/225-7720
Lujzikalagor	Petres László, Szász Csilla	lujzikalagor@csango.ro	Lajos Veronika	lajosvera@yahoo.co.uk	20/342-7236
Magyarfalú	Budau Lina, Gál Veronika, Komáromi Rebeka	magyarfalu@csango.ro	Ormosy Levente	ormosy.l@freemail.hu	20/222-9642
Nagypatak	Orbán Attila András	nagypatak@csango.ro	Maczó Balázs	mindennev@gmail.com	70/313-1723
Pokolpatak	Juhász Péter	pokolpatak@csango.ro	Erős Ildikó	eros.ildiko@freemail.hu	
Pusztina	Bilibók Jenő, Mátvás (Veress) Kinga, Nyisztor Ilona	pusztina@csango.ro	Muhy András	muhy.andras@pr.hu	20/351-6724
			Barna Imre	barna.imre@freemail.hu	20/338-4083
Somoska	Benke Paulina, Istók Agelika	somoska@csango.ro	Záhonyi Tamás	zahonyi@rubicom.hu	1-242-7640 30/327-5955
Szítás	Bende Edit	szitas@csango.ro			
Trunk	Botezatu Victorita-Oana, Szócs Lajos Levente	trunk@csango.ro			

Kérés a keresztszülőkhöz

Kérjük a keresztszülőket, hogy a táblázatban feltüntetett falugazdánál – akik eddig még nem vették fel velük a kapcsolatot – jelentkezzenek, és adják meg telefonszámukat, email elérhetőségüket, hogy minél szélesebb körben tudjuk tájékoztatni Önöket a keresztyervekeikkel kapcsolatos eseményekről!

Köszönjük!

Ugyanakkor azok a falvak, melyek még nem rendelkeznek falugazdával várják az Önök jelentkezését! Találjuk meg minden falunak a gazdáját, várjuk leveleiket!

Máramaros megyei tanárok Csángóföldön

2010. május 27-30 közt a Moldvai Csángómagyarok Szövetsége meghívására 16 Máramaros megyei magyartanár vett részt egy szakmai módszertani programon, tapasztalatcserén első ízben Csángóföldön. A

vendégeket Külsőrekecsinben, Frumósán, Gajdáron, Trunkon, Csík faluban, Bákóban, Diószegen és Lábnyikban fogadták a csángóföldi kollégák. Közös szakmai programunk 2010 őszén folytatódik Márama-

ros megyében. A közös találkozók ötlete abból adódik, hogy sok tekintetben hasonló helyzetben dolgoznak a máramarosi és Bákó megyei magyartanárok is, hasonló gondjaik, szakmai kihívásaik vannak.

Csomagleadás: továbbra is a szokott módon

Elmondhatjuk, hogy bevált és sikeresen működik a SMART Electronic Kft. által felajánlott csomagküldési mód. A Budapesten leadott csomagok rendszeresen és biztonságosan érnek el Csángóföldre. Az alkalmanként előforduló késések csupán abból adódhatnak, hogy Gyergyószentmiklósról, vagy Kolozsvárról, Bukarestből nem tudjuk minden héten elhozni; amikor összegyűlik egy nagyobb mennyiség, akkor szállítunk a csángó szövetség részéről. A csomagok küldésére tehát továbbra is két módon történhet az alábbiak szerint:

POSTAI ÚTON

Magyarországon belül: egy volt tanárkollégánk szüleinek címére lehet földelni a küldeményeket. A cím:

Horváth Ernő, H 5211 - Tiszapüspöki, Fő út 35 sz.
A dobozon feltétlenül legyen rajta a gyerek és a faluja neve!

SZEMÉLYESEN

a fővárosban a következő címen:

Budapest XIII. kerület, Kis Gömb u. 25-27.

(Szent László u. sarok) APC SMART ELECTRONIC Kft. Nyitva: H.-P. 9:00–16:00 h, Bejárat az udvar felől, ahová autóval is kényelmesen be lehet állni.

Megközelítés BKV-val: 1-es villamossal vagy 30, 30A és 32-es autóbusszal a Róbert Károly krt. közúti felüljáró megállóig. A csomagra mindig legyen ráírva a gyermek pontos neve és faluja!

Köszönet a gyermekek nevében is a csomagok küldőinek, raktározóinak és szállítóinak egyaránt!
www.apcsmart.hu

Smart Electronic

Gyermekek néptánc-csoport alakult Külsőrekecsinben

Állandó gyermek néptánc csoport alakult Külsőrekecsinben *Divald Borbála* tanítónő vezetésével. A csoport hosszas tépelődés után a „Veres Hangyák” nevet viseli és tagjai rendszeresen gyakorolnak a Magyar Házban. Ez év tavaszán volt az első nyilvános szereplésük, méghozzá nem akárhol, a Kézdivásárhely melletti Perkőn megrendezett Gyermekek és Ifjúsági Néptánc Találkozón szerepeltek. Reméljük, megmarad a gyerekek lelkesedése és hosszú távon működhet ez a tehetséges kis csoport! Sok sikert nekik!



Hűen hagyományainkhoz, ez évben is megtartottuk baráti összejöveteleinket a keresztszülők egyesületében. Minden hónap második szombatján találkoztunk egymással, a keresztszülőtársakkal, moldvai magyarokkal és az őket szeretőkkel a budapesti Háló Központban.

Keresztszülők klubdélutánjai

A páratlan hónapokban fórum-jellegű klubdélutánokat tartottunk, amelyeknek keretében Moldvából tanárvendégeket fogadtunk. Ezeken a találkozókön a tanárok, vetített képes beszámolót tartottak iskoláikról, beszéltek eredményeikről, gondjaikról, a keresztszülők érdeklődhettek keresztgyermekük tanulmányi eredményéről, életkörülményeiről. Egy-egy ilyen alkalom sok keresztszülőnek segíthet pótolni a személyes találkozás hiányát, s mindnyájunknak mélyebb bepillantást enged a moldvai magyar oktatás helyzetébe, ami mindnyájunk közös ügye.

TANÁROK MOLDVÁBÓL

A tanárok közül személyesen részt vettek a klubdélutánokon Klézséról:

Szász Anna, aki az iskolán kívüli foglalkozásokat tartja Klézsén és Tyúkszeren,

Istók Angéla, aki Klézsén, Somoskán és Budán magyartanár az állami iskolában,

Benke Paulina, aki az iskolán kívüli foglalkozásokat tartja Somoskán,

Botezatu Viktória, aki az iskolán kívüli foglalkozások vezetője Budán.

Kató Gyula, aki az MCSMSZ irodában tevékenykedik, hozta őket autón egyenest Moldvából.

Diószénből: *Szász Erzsébet* és *Szász Katalin*, tanárok, *Lovász Mátyás*, az MCSMSZ munkatársa.



Márciusban a Tatros együttes muzsikált

Ezen klubdélutánon keresztszülőtársaink, *Ruszthi Erika* és *Szarka Ilona* is, akik márciusban Moldvában jártak, beszámoltak az élményeikről vetített-képes előadással.

Márciusban vendégül láttuk a Magyarországon tanuló moldvai magyar egyetemistákat és a főiskolásokat is azzal a céllal, hogy megismerjük és a lehetőségeinkhez mérten a jövőben tudjuk őket is tá-

Magyarországon
tanuló csángó
egyetemisták

mogatni. *Ékes Ilona* országgyűlési képviselő is megtisztelt bennünket ezen a délutánon. Ugyancsak az ő meghívására a látogatáson jelen volt a Pázmány Péter Tudományegyetem néhány hallgatója, aki felajánlotta segítségét a tanulásban a csángó diákoknak.

SZÓVAL, DALLAL

A páros hónapokban kitűnő előadókat hívtunk vendégül. Érdekes előadásokat, gyönyörű dalokat, izgalmas képeket láthattunk, hallhattunk, amelyek mindegyike gazdagította a moldvai magyarságról szerzett tudásunkat, felemelte lelkünket.

Februárban *Dr. Szabó T. Attila*, a biológiai tudományok doktora volt a vendégünk, aki „A magyar babok ... és ami mögöttük van (különös tekintettel a csángóságra)” című előadásával nyűgözött le minket, majd bemutatta videofelvételét, amely a tavalyi bákói/lábnyiki csángó konferencián és a román/magyar/latin nyelvű szentmisén készült

Áprilisban *Czidráné Boda Klára*, tanár és énekművész látogatott el hozzánk, akiben egy Németh László-, Életfa-, valamint Eötvös József-díjjal kitüntetett népdalénekest tisztelhattunk, munkásságáról, ezen belül a moldvai csángó népzenehez fűződő kapcsolatáról és

a Húsvéti ünnepkör népdalairól tartott nekünk élvezetes előadást. Bemutatta kedvenc hangszerét, a tilinkót, amelyen számunkra varázslatos dallamokat csalt elő. Húsvét tiszteletére három népéneket adott elő: egy Nagyböjtöt, egy Nagyhetit és egy Feltámadást. Megrázó előadásában hallhattuk Mónár Anna balladáját is, amelyet énekben és prózában adott elő, majd egy vidám népdalcsokkal zárta le az előadását.

Június második szombatján *Dr. Hel-tai János Imre* fiatal nyelvész, tanár és a nyelvtudományok doktora a Németh László Gimnázium tanára nyújtott betekintést tudományos kutatásai eredményeibe, és a moldvai csángó-magyarok nyelvi sajátosságairól és helyzetéről tartott érdekes előadást.

Klubdélutánjainkat szeretettel és gonddal szervezzük, célunk, hogy mi-





Bodza Klára és Orbán Borika

nél többen minél több információt kapjanak a moldvai magyarok életéről, kultúrájáról, a magyar nyelvi oktatás helyzetéről. Reméljük, ezzel mi is hozzájárulunk ahhoz, hogy a jövőben egyre többen támogassák a moldvai magyarok ügyét. Szeretettel várunk mindenkit az elkövetkező klubdelutánjainkra és együttműködésre, közös törekvéseink megvalósítására.

ALBERTNÉ RÉVAY RITA

Bodza Klára az alábbi szép moldvai csángó népdalt tanította meg előadását követően:

Téli-nyári laboda
Szürke lovas katona.
Katonának Kata kell,
A lovának patkó kell.

Le az úton le-le-le
Reverinda levele.
Fel az úton fel-fel-fel,
Kell pálinka kell-kell-kell.
Fel az úton fel-fel-fel,
Kell szép legény, kell-kell-kell.

Azért vagyok lenbingó*,
Hogy szeressen a bíró.
Azért vagyok lenvirág
Hogy szeressen a világ!

*(lenbingó=lenbimbó)

Vallási és hagyományőrzési gondolatok 2010-ben

A keresztszülők egyesületében a 2010-es évvel egy új korszak is elkezdődött. Vallási és Szociális Munkacsoportunk 2007 szeptemberében, a Városmisszió idején alakult, elsősorban közvetítőként az értékek keresésére és az adódó segítségük továbbítására. 2009 november óta a szociális csoport kivált belőle, és helyette hagyományőrzési feladatokkal bővült a vallási tevékenységünk. Vallási és Hagományőrzési Munkacsoport keretében dolgozunk ezentúl.

Fontos eseményekkel folytatódtak a régebben megkezdődött jó folyamatok:

Csángó Fórum volt az első jelentősebb esemény, amelyet *Felix Mariut* atya januárban hívott össze. A Bukaresti Érsekségtől Budapestre delegált pap, egyike azoknak, akik 2008-ban három évre magyarországi továbbképzésre érkeztek a moldvai magyar nyelvű szentmisékre való felkészülésre. A találkozó szervezésére közvetítőként a KEMCSÉ-t kérte fel. További találkozók várhatók, amelyeken reményeink szerint egyre többen és egyre intenzívebben tudjuk majd az álláspontok egyeztetésével a moldvai magyarok ügyét előre mozdítani.

Főpásztori szentmise volt Budapesten februárban, amelyre meghívást kaptunk mindannyian, akiknek a csángók sorsa fontos: *Erdő Péter* bíboros úr és *Petru Gherghel* jászvásári püspök, *Félix* és *András* atyával együtt mutatta be a Szent Anna templomban, amelynek fontosabb részeit magyarul is hallhattuk. A szentmisén jelen volt több csángó származású pap is. Mintegy 30-40 Magyarországon élő moldvai csángó vett aktívan részt népviseletben a misén és a román nyelvű egyházi énekeket énekelték. A templomot megtöltöttük sok hívővel együtt, mi keresztszülők is. Fantasztikus lehetőség volt a főpapak áldása után velük találkozunk a közösségi teremben egy szerény agapé keretében. Köszönetet mondtunk bíboros úrnak, majd átadtuk Petru Gherghel püspök úr kezébe a Moldvában terjesztésre, illetve a püspök úr részéről jóváhagyásra váró román-magyar kétnyelvű misefüzetünket és a Rózsafüzér-lapokat, amelyeknek elkészítését a csoportunk segítette elő.

Több esemény is történt az év első felében. Látogatást tettünk a **Váci Püspökségen** is, ahol a támogatásunkkal tanuló *Mihoc Valerian* fogadta a keresztszülöket. Idén is megrendeztük az itt élő moldvai magyarokkal együtt a **Nagyböjti Közös Keresztutat** Rákosligetén. A Teleki László Alapítvány és az MCSMSZ meghívására jelen lehettünk a **Moldvai Pünkösdi Héten** rendezett konferencinapokon Külsőrekecsinben, és a magyar nyelvű szentmiséken is Somoskán, Pusztinán és Magyarfaluban. Ezúton is köszönjük a lehetőséget és a helyiek szeretetét is. Örömmel tapasztaltuk, hogy a tanárok maguk is fontosnak tartják a helyi népelemek megtanulását az idősektől és azok továbbadását a gyerekek számára is. A jövőben a tanárokkal együtt közösen keressük majd az utat az anyanyelvi hitélet megerősödésére.

A jövőbeli célokról is gondolkodom.

„Látjuk a csángó valóságot, vagy csak nézzük?” – írta 2006 augusztusában *Iancu Laura*. Azóta egyre többet látunk. Sok teendő vár még ránk, hogy lehetőleg együttes erővel, másokkal együtt, a jót megőrizve mindenre megoldást találjunk a moldvai csángó-magyarok érdekében, hogy megismerhessék a lehetőségeiket szociális, oktatási, vallási téren egyaránt, és élni is tudjanak velük. Leginkább közvetítőként tudunk mi keresztszülők a magunk eszközeivel ebben segíteni. Meg kéne találni minden tehetséges gyereket és segíteni őket, hogy tanulhassanak tovább akár magyar, akár román nyelven, hogy hazatérve csángó értelmiségként tudják képviselni közösségüket.

Hálával és az összetartozás érzésével gondolok mindenkire, akikkel eddig megismerkedhettem ebben az időszakban. Megálmodtunk egy Szeretet-hidat, amely megvalósult. Erősíteniünk kell tovább! Legyünk egyre többen! Szeretettel kívánok mindenkinek jó egészséget és áldásos együttes munkát!

ALBERTNÉ RÉVAY RITA



Az elmúlt tanévben 19 csíkszeredai továbbtanuló fejezte be a középiskolát. Heten a szakiskolák nyújtotta képzést zárták sikeres szakvizsgával, tizenketten pedig a líceumi évek végét jelentő érettségi vizsga letételével léptek ki a nagybetűs életbe.

Továbbtanulóink jövője

A hét – immár szakdiplomával rendelkező – diákunk közül öten döntöttek amellett, hogy a további két éves kiegészítő képzés elvégzésével ők is érettségit szeretnének szerezni. Az érettségiző diákoknak nehézséget jelentett, hogy az eddigi megszokott érettségi rendszer helyett új került bevezetésre.

Az év végi szóbeli érettségi vizsgák helyett már februárban bizonyítani kellett a diákoknak a nyelvi kompetenciát mérő vizsgákon. Végzősök és nevelők egyaránt kapkodták a fejüket, hogy követni tudják a változásokat, mikor miből milyen jellegű vizsgát kell tenni. Szintén az ideiek balszerencséje, hogy a május végi tanügyi sztrájk az érettségiig húzódott, ezért idegen tanárok felügyelete mellett kellett vizsgáznuk. Ezek a nehézségek nyomot hagytak ugyan az eredményeken, de az országos átlaghoz képest – ahol 30%-os volt a bukási arány az érettségien – a Csíkszeredai Csángó Bentlakás diákjai szépen teljesítettek, tizenegy végzősünk sikeresen vette az akadályokat. Egy diáknak nem sikerült a vizsgája, ő jövőre próbálkozhat újra.

Különösen büszkék vagyunk Csicsó Krisztinára, aki a legjobb eredménnyel zárta a bentlakás diákjai közül az érettségit, és iskola szinten is a második legjobb eredményt érte el. Krisztina nagyon komolyan vette a felkészülést, sokat tanult, megérdemelt ez a kiemelkedő teljesítmény. Az immár érettségizett diákjaink közül ketten a Babes-Bolyai Tudományegyetem turisztika – földrajz szakán, egy közgazdaságszakon, ketten Magyarországon fogják folytatni a tanulmányaikat, egyikük pedig úgy döntött, hogy Bákóban iratkozik be az egyetemre, amit munka mellett fog elvégezni. Egy diákunk Németországban fogja önkéntesként kipróbálni magát. A többiek az érettségi mellé kapott szakmájukban szeretnének elhelyezkedni.

A végzősöktől kicsit nehéz szívvel váltunk meg, de nem értünk rá búslakodni, mert tudtuk, hogy a következő tanévben tizenhárom új diákkal fog bővülni a Csíkszeredai Csángó Bentlakás közössé-

ge, akiknek elő kellett készíteni az érkezését. A kilencedikesek június közepén jártak a szüleikkel Csíkszeredában, hogy megírják a magyar nyelvi tesztet és beiratkozzanak a tanfelügyelőségen. Minden olyan diáknak, aki eddig román tannyelvű iskolában tanult, szükséges egy magyar vizsga letétele, aminek az eredményei alapján megbizonyosodhatnak a tanárok arról, hogy a diákok nyelvtudása megfelelő ahhoz, hogy magyarul folytassák a tanulmányaikat valamelyik csíkszeredai középiskolában. Ezután a diákokat a tanulmányi eredményeik alapján osztják be a választott iskolák és szakok valamelyikébe. Így jövő évtől két diákunk a Kájoni János turisztika szakján, egy szintén a Kájoni János Iskolaközpontban, kereskedelem szakon fog tanulni. Ketten a Kós Károly



Az idei csíkszeredai végzősök

Nagy meglepetésünkre a nyár végére kiderült, hogy a kilenc kilencedikes mellett a vicén működő Bástya Csángó-Szórványmagyar Kollégium diákjai közül négyen a Csíkszeredai Csángó Bentlakásban fogják folytatni a tanulmányaikat. Ketten a kilencedik osztályt fogják elkezdeni, ketten pedig tizedik osztálytól folytatják nálunk a tanulmányaikat.

PFEMETER MÁRIA

Jó volna...

A Csíkszeredában magyarul továbbtanuló csángó diákok kollégiumának felszereltsége még mindig sok hiányosságot mutat. Az MCSMSZ által fizetett kollégiumi térítési díjon felül sok olyan kiadás adódik egész évben, melyeknek fedezése támogatóink nélkül nehézségekbe ütközik. A következő dolgokra van folyamatosan szükség:

- tisztítószer (mosópor - automata mosógéphez, fertőtlenítőszer, felmosószer, stb.)
- tisztálkodószerek (szappan, tusfürdő, sampon, fogkrém, fogkefe, törölközők, w.c. papír)
- tanszerek (füzetek, golyóstoll, vonalzó-készletek, körző-készletek, számológépek, hátizsákok)
- filteres teák, gyógyteák
- villanyégők
- gyógyszerek, kötszerek (fájdalomcsil-

lapító, görcsoldó, megfázásra, krémek rándulásra, vitaminok, sebfertőtlenítő, gyomorégés-, puffadás elleni gyógyszerek, stb.)

- csaptelepek, zuhanyzók
- A4-es lapok, nyomtatópatronok
- számítógépek, számítógépalkatrészek (egyeztetés alapján)
- könyvek, tankönyvek, szótárak (egyeztetés alapján)

Kapcsolat: tovabbtanulok@csango.ro

Árvizek Csángóföldön

A nyár folyamán a szokatlanul bőséges esőzés okozta áradások július végéig viszonylag megkímélték a Bákótól délre eső csángó falvakat. Július 25-26-ára virradó éjszaka azonban olyan nagy mennyiségű eső szakadt le, amivel nem tudtak megbirkózni az árkok, patakok. A hömpölygő víz mindent vitt, ami útjába kerül. A Moldvai Csángómagyarok Szövetsége folyamatosan tartja a kapcsolatot a csángók lakta falvakkal, keressük a segítségnyújtás, a kárenyhítés módját. Azt már most látjuk, hogy a termések nagy része odalett az esőzések következtében.



Csángó tematikus nap Tusványoson

A moldvai csángó közösségről szóló beszélgetés középpontjában a 10 éves magyar oktatási program és a csángók magyar nyelvű vallásgyakorlása állt. *Solomon Adrián*, a Moldvai Csángómagyarok Szövetségének (MCSMSZ) elnöke szerint a közösségi házak (magyar házak) létrehozása azért fontos, mert azt üzeni, hogy nem hagyjuk újra magukra őket. Az MCSMSZ számára a mögöttünk hagyott évtized a dinamikus bővülése volt, ma már több mint 50 munkatárs dolgozik a szövetségnek. *Sógor Csaba* EP-képviselő úgy látja, hogy az európai szinten európai csomagolásban kell eladni a problémát: uniós polgárok anyanyelvhez való jogai sérülnek. Mint mondta, 2004 és 2008 között az RMDSZ megtalálta a módját azon csángóföldi falvak támogatásának, ahol magyar oktatás folyik.

A XI. Európa Jövője...

...Nemzetközi Gyermekek- és Ifjúsági Találkozón vett részt a pusztinai Magyar Ház gyermekcsoportja. 2008-ban kaptunk először meghívást a fesztiválra, nagy örömmel fogadtuk és 2009-ben a Mén-teleki Általános Iskola minket fogadó csoportját meghívtuk a pusztinai zenetáborba, amit a Magyar Házban szerveztünk.

Az idén a Kecskeméti Református Általános Iskola csoportja fogadott vendégül és mi 2011-ben fogadjuk majd Pusztinán őket.

Az idén 24 országból érkeztek csoportok a fesztiválra. Július 4-én léptünk fel a megnyitón a főtéren nagy színpadon a görög, koreai, török, lengyel, ukrainai és cseh csoportok mellett.

Július 6-án éneket, mesét, táncot mutattunk be a belga, svéd, fehérorosz, német és szerb csoportokkal együtt.



Az idei nyáron Borospatakon vettek részt a Moldvai Csángómagyarok Szövetségének munkatársai a tanévet megelőző módszertani táborban augusztus 16-22 között.



A tábor első napjaiban – a tavalyihoz hasonló módon – az új tanárkollégák vettek részt. Részükre tartott módszertani felkészítőt *Hegyesi Attila*, az MCSMSZ oktatási programjának szakmai irányítója és bemutatkoztak a szakterületek felelősei is.

Az új tanárokhoz csatlakoztak három nap után az MCSMSZ „rutinosabb” munkatársai, és a hét második felében közösen vettek részt módszertani felkészítésen, csoportépítő játékokon és tréningeken, drámapedagógiai előadásokon. A nyári módszertani táborunkat követően elmondhatjuk, hogy lelkiismeretes, felkészült szakembergárda kezdi a tanévet Csángóföldön!

A módszertani táborban derült ki az is, hogy ki melyik településen kezdi, illetve folytatja a munkáját.

MAGYARFALUBAN továbbra is az elmúlt tanévben tanító tanárhármas fogja folytatni munkáját. *Gál Veronika* az állami iskolában tanít, *Budau Lina* folytatja a hagyományörző tevékenységeket, *Komáromi Rebeka* a második tanévet kezdi Magyarfaluban és iskolán kívüli foglalkozásokat fog tartani.

LÁBNYIKBAN nagy változás előtt áll a magyar oktatás, itt két teljesen új kolléga kezdi a munkát szeptemberben. *Zsobori Zoltán* Erdélyből érkezett hozzánk, filozófia szakon végzett, ő fog az állami

iskolában tanítani. Ebben a tanévben *Pető Szabina* fogja tartani az iskolán kívüli foglalkozásokat, ő Magyarországról költözik ebbe az apró, eldugott csángó faluba. *Bende Edit* és *Orbán Attila* más faluban fog tanítani ezentúl.

KÜLSŐREKECSINBEN, ahol a legnagyobb az állami iskola keretei között magyarul is tanulók létszáma, az I-IV osztályosoknak a magyar nyelvet a helybéli *Szarka Felicsia* fogja tartani. Az V-VIII. osztályban a magyar

káját. Reméljük, kitartása meg hozza majd az eredményeket és Pokolpatak is stabil, meghatározó helyszínné női ki magát!

DUMBRAVÉN BEN *Gyurka Valentin* továbbra is folytatja az iskolán kívüli helyszínen a munkáját, a helyszín folyamatos fejlesztése révén bízunk benne, hogy a dumbravényi gyermekek is egyre nagyobb számban fognak itt megjelenni.

TRUNKON számos pozitív esemény történt ebben a tanévben (Népdalve-

2010 őszén Tanévnyitó



télkedő, nyári tábor, máramarosi vendégek fogadása stb.), ami nagyban köszönhető annak a két fiatal munkatársunknak, *Botezatu Viktoricának* és *Szőcs Lajos Leventének*, akik az idén is folytatják munkájukat.

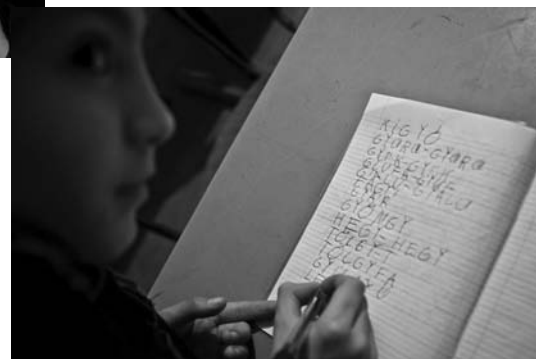
DIÓSZÉN BEN *Szász Erzsébet* folytatja a tanítást, azonban az iskola helyett az iskolán kívüli oktatást fogja továbbvinni *Szász Katalin* helyett. Az iskolai órákat *Lovász Mátyás* kollégánk tartja, aki az elmúlt tanévben az irodában tevékenykedett.

KLÉZSÉN, Budán és Somoskán az iskolában tartandó magyarórát továbbra is *Istók Angéla* tartja, de továbbra is minden faluban van iskolán kívüli

oktatását az előző tanévhez hasonlóan *Kovács Melánia* néprajz-magyar szakos tanár folytatja. Az iskolán kívüli oktatást – akárcsak az előző tanévben – *Divald Borbála* végzi természetesen továbbra is a Magyar Házban. Az előző tanévben az I-IV. osztályban tanító *Csillag (Ignat) Mónika* jelenleg kislányát neveli.

CSÍK FALUBAN *Tamás Tünde* továbbra is az állami iskolában tanít, ő a harmadik tanévet kezdi nálunk, munkatársa az elmúlt tanév közben érkezett *Fekete-Kászoni Rita* lesz, aki az iskolán kívüli foglalkozásokat fogja szervezni, tartani.

POKOLPATAKÁN *Juhász Péter* folytatja az előző tanévben megkezdett mun-



Ancsin Gábor fotója

oktatónk is. Somoskán nyolcadik éve, hogy *Benke Paulina* végzi hagyomány-ápoló tevékenységeit a gyerekekkel, Klézsén *Szász Anna* tart iskolán kívüli magyarórát két helyszínen is. Az eddig meglévő tyúkszeri oktatási helyszín

mellett sikerült elkészíteni Klézse és Buda határán is egy új oktatási helyet (ugyanakkor az eddigi iskolán kívüli termet felszámoltuk ebben a falurészben). Budán *Botezatu Victoria* már hatodik éve fáradhatatlanul és lelkiismeretesen vezeti az iskolán kívüli tevékenységeket.

BÁKÓBAN továbbra is szeretnénk minél több gyermeket bevonni magyar órákra, ez a nem könnyű feladat az idén *Gradinaru (Kertész) Daniellára* vár, aki külsőrekecsini születésű és tavaly vég-

(azonban marad az oktatási program kereteiben!), helyét a néhány éves kihagyás után visszatérő, pusztinai Bilibók Jenő veszi át az állami iskolában. *Veress Kinga* még néhány hónapig végzi munkáját, utána megszületendő első gyermekének gondozásával, nevelésével lesz elfoglalva. *Nyisztor Ilona* továbbra is folytatja lelkes, hagyományörző munkáját. A pusztinai oktatást az MCSMSZ szervezeti felépítésének átalakítása jegyében (a döntések kerüljenek minél közelebb a falvakhoz, azokhoz, akikről szól a döntés) a Pusztinai Házért Egyesülethez helyeztük át a pusztinai magyar oktatást. A finanszírozást a következő egy-két évben még az MCSMSZ biztosítja.

FRUMÓSZÁN *Kicsi Eszter* veszi át az iskolai magyar órák megtartását, mellette az iskolán kívüli foglalkozásokat idén ősz-től *Neagu Adrian* fogja tartani. Az iskolai

A **CSÍKSZEREDÁBAN** továbbtanuló csángó gyerekekért a tavalyi évhez hasonlóan *Józsa Csaba* felel. Munkájukban segítik őket munkatársaik: *Ferencz Lilla, Imre Hajnal, Farkas-Ferencz Gabriella, Krabót Emőke, Péter Endre*. Elképzeléseik, ötleteik megvalósulása hosszú évekre meghatározhatja a magyar nyelven továbbtanuló csángó gyermekek helyzetét. A kollégium új rendszabályzata egy új fajta pedagógiai megközelítést is jelent.

NAGYPATAKON ebben az évben elindulhatnak az iskolai magyar órák! A

körkép

zett magyar tanítóképzőt Székelyudvarhelyen, idén pedig bekapcsolódik az MCSMSZ munkájába, mint hazatérő fiatal csángó értelmiségi.

GAJDÁRBAN *Mihály Szende* és *Konát Eszter* folytatják az elmúlt tanévben elkezdett munkájukat.

A szülők kérései alapján ebben a tanévben az iskolai magyar órák bevezetésére is minden eddiginél nagyobb



Lábnyikban éveken át tanító *Orbán Attila* fogja tartani a magyar foglalkozásokat az eddig megszokott iskolán kívüli helyszínen és az állami iskolában is.

SZITÁSRA is új tanár került idén szeptembertől, *Csillag Balázs* helyét *Bende Edit* vette át, aki Csíkfalu, Külsőrekecsin és Lábnyik gyermekei után ezen túl a Szitásiakat fogja magyar szóra és betűvetésre tanítani.

FERDINÁNDÚJFALUBAN (*Nicolae Balcasu*) folytatja a tavalyi tanévben elkezdett munkáját *Rosu Anna* kolléganőnk.

BOGDÁNFALVA teljesen új helyszínről indul idén ősz-től. Ebben a nagy hagyományú faluban szeptembertől *Bodó Judit* fog tanítani, aki a tavalyi évben Pusztinán az állami oktatás kereteiben oktatta a magyar nyelvet.

Az MCSMSZ bákói irodájában is történtek változások. *Csillag Levente* a pénzügyi területért felel a továbbiakban, bekapcsolódott az irodai tevékenységekbe *Kató Gyula*, aki a pályázatokkal kapcsolatos teendőket végzi teljes munkaidőben. Rajtuk kívül továbbra is az iroda munkatársai: *Solomon Adrian* elnök, *Hegyi Attila* az oktatási program szakmai irányítója, *Ferencz Éva* oktatási felelős, *Farkas-Ferencz Endre* keresztszülő program felelős, *Bartha András* informatikus – az MCSMSZ alelnöke, *Pogar Laurentiu* adminisztrátor – az MCSMSZ alelnöke, *Nagy Anna* – referens.



Ancsin Gábor fotója

esély van. Megvalósulása esetén *Mihály Szende* fog az iskolában is magyar órákat tartani. A nyári renoválási munkáknak köszönhetően ősz-től megfelelőbb körülmények között lakhatnak a tanítónénik Gajdárban a tavaly is bérelt „iskolában”.

LÉSZPEDEN *Márton Attilát* már nem kell bemutatni, a lészpedi magyar oktatás kezdeteitől ő tanít ebben a nagy hagyományú faluban. Reméljük, ebben az évben is megmarad a rendkívül jó kapcsolata az állami iskolával!

PUSZTINÁRÓL távozik *Bodó Judit*

órákért eddig felelő *Máthé Krisztina* tanárnő első gyermekének születését várja, gyermeknevelési szabadságra megy.

DIÓSZEGRE is új kollégák érkeztek! *Balla Lóránd* és *Szopos Zsuzsanna* úgy döntöttek, a kolozsvári egyetem elvégzése után Csángóföldön próbálják ki magukat és gazdáik, működtetői lesznek a diószegi Magyar Háznak.

KOSTELEKEN nagy fejlesztéseket hozott az elmúlt egy év. Az új oktatási helyszín kialakítása, a nagyobb rendezvények befogadására is alkalmas csűr elkészítése mind a kostelki oktatás hosszan tartó fenntartását szolgálhatja. A faluban továbbra is *Imre Éva* (idéntől iskolai keretek között) és *Ferencz András* (iskolán kívül) tanítják a magyar nyelvet.

LUJZIKALAGORBAN ismét meghíúsult a magyar nyelv bevezetése az iskolába. *Szász Csilla* folytatja munkáját a településen, hozzá csatlakozik *Petres László*, aki filozófia-magyar szakon végzett Kolozsvárott.

Tavaly ősszel a gólyabálon, amikor felállt a bentlakásos diákok muzikális részéből a Skorpiók együttes, és nagy sikerrel elénekelték a Wind of change című számot, már akkor valószínűleg – ha nem is tudatosan, de – gyanút fogtak a diákok, hogy valami készülődik. Ugyanis nem hiába énekeltek a változás szeléről, mert az ebben az évben valóban el is érte a Csíkszeredai Csángó Bentlakást.

A változás szele

Az elmúlt tanév az összeszokásról, ismerkedésről, határok kitapogatásáról, közösségépítésről és az új kezdeményezésekről szólt. Az év egyik nagy projektje a közösség és a „mi-tudat” kialakítása és erősítése volt. Szeretnénk hosszabb távon elérni, hogy a Csíkszeredában tanuló moldvai csángó diákok biztos háttérként, közösségként, szinte családként gondolhassanak a bentlakásra. Ez azért is fontos, mert távol az otthonuktól, egy más kultúrában, nyelvi nehézségek közepette igen nehéz helytállniuk. Arról nem is beszélve, hogy kamasszáként, fiatal felnőttként amúgy is sok nehézséggel kell szembenéznük.

Az idei tanévben a közösség erősítésének irányába tettük meg a kezdő lépéseket. Ezek közül az egyik legfontosabb a diákbizottság létrehozása volt. A diákbizottságba minden szoba delegált egy tagot, akikkel körülbelül hetente összegyűlve vitattuk meg a bentlakás életével, programjaival kapcsolatos kérdéseket. A diákbizottság munkájának keretein belül fogtunk neki a bentlakás arculatának kialakításához is. Hosszas vívódás eredményképp sikerült nevet választani és logót készíteni a bentlakásnak. A választott név a Csíkszeredai Csángó Bentlakás, amit a nebulók csak CSCSB-ként (ejtsd: „csécsébé”) emlegetnek. Ugyanez a rövidítés ihlette a logókészítőket is, akik közül végül Demse Krisztina alkotása nyerte el széles körben a diákok tetszését, így az általa készített rajz lett hivatalosan is a bentlakás logója, ez került a végzősöknek adott emlékpólóra is. A diákokkal együtt nagyon bízunk abban, hogy hamarosan lesz keret arra, hogy minden egyes bentlakónknak tudjunk egy ilyen pólót készíteni.



A diákbizottság működése során elsődleges szempontunk, hogy a diákokat minél nagyobb önállóságra szoktassuk, hogy a bentlakás és a diákélet biztonságos burkában meg tapasztalhassák, hogy



Új szelek szárnyán érkeztek a Skorpiók

mit jelent döntéseket hozni, programot szervezni, és azok végeredményért felelősséget vállalni és a társaikat motiválni, irányítani, velük együttműködni. Bízunk benne, hogy az így megszerzett tapasztalatokat majd a felnőtt életben is kamatoztatni tudják. Ez a munka természetesen nem könnyű, konfliktusokkal és plusz erőfeszítéssel jár, hiszen meg kell szokniuk, hogy lassan felnőttek, és nekik maguknak is tenniük kell a sorsuk alakításáért. Az a néhány diák, aki a tavaszi félévben részt vett ebben a munkában, már érzi magán és a társain is a változás szelét. Egyre több a felvállalt vélemény, az építő ötlet, a közös elképzelés, és ez még csak a kezdet.

A közösség építésében, és a diákok lelki életének ápolásában nagy szerepe van a bentlakás lelkipásztorának, Sárközi Sándor piarista atyának is, aki a tavaszi félévben csatlakozott a közös munkához. Neki köszönhetjük azt a – reményeink szerint – hagyományteremtő évzáró szentmisét is, aminek keretein belül a diákok elbúcsúztatták a végzőseinket. Ezen a szentmisén a Skorpiók együttes tagjai ezúttal templomi énekkar szerepében csángó szentes énekekkel tette felejthetlenné a közösségi élményt. Az év egyik legkülönlegesebb pillanata volt, amikor a Szent Ágoston plébánia kápolnájában együtt énekeltek a Boldogasszony anyánk, a Mária tiszteletére és az Itt van anyánk, Mária című énekeket.

Ez az az irányvonal, amit a jövőben is követni szeretnénk, és amihez a jövő évre is kérjük az Önök támogatását.

PFEMETER MÁRIA
ÉS JÓZSA CSABA

Színesedő kulturális élet a Csángó Bentlakásban

Szeptembertől bekapcsolódik a Csíkszeredai Csángó Bentlakás munkájába *Farkas-Ferencz Gabriella*, aki éveken át tanára volt a moldvai magyar oktatási programnak, majd a keresztszülő program koordinátoraként tevékenykedett. Most kislánya nevelése mellett kezd dolgozni Csíkszeredában. A csángó diákok számára tart hétvégente kreatív foglalkozásokat, ezen kívül igyekszik bevonni a gyermekeket a város kulturális életébe, kiállítások, színházi előadások, koncertek, kulturális programok látogatását tervezi, szervezi.

A foglalkozások változatosságához nagy szükség lenne alapanyagokra. Jól használhatók lennének ékszergyöngyök, fűződrótok, kapsok, fülbevaló-akasztók, üvegfestékek, zsugorfóliák, égethető gyurmák, dekupázs technika eszközei, színes kartonok, színes papírok.

Kérjük, amennyiben tudnak ebben segíteni, jelezzék a farkasferencz@gmail.com e-mail címen! Köszönjük!

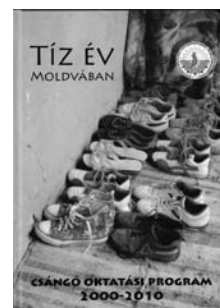
	2009/2010-ES TANÉV	RON	HUF
1.	BÉRKÖLTSÉGEK	965 497,80	65 680 122,45
1.1	Alkalmazottak bére, járuléka, ösztöndíjak	960 583,00	65 345 782,31
1.2	Munkaügyi költségek	4 914,80	334 340,14
1.3	Egyéb bérjellegű kiadások	0,00	-
2.	MŰKÖDÉSI KÖLTSÉGEK		
2.1	Iroda	86 441,65	5 880 384,35
2.1.1	Közüzemi díjak	4 358,65	296 506,80
2.1.2	Irodai eszközök, szerek, és ezek javítása	5 141,23	349 743,54
2.1.3	Telefon, fax, internet költség	38 141,74	2 594 676,19
2.1.4	Postaköltség	13 600,50	925 204,08
2.1.5	Higiénias és munkavédelmi eszközök, karbantartás	388,86	26 453,06
2.1.6	Ingatlanadó	3 029,60	206 095,24
2.1.7	Vendégek ellátása, protokoll kgt.	3 695,41	251 388,44
2.1.8	Kiszállások költségei	1 303,16	88 650,34
2.1.9	Könyvelési díjak	10 050,85	683 731,29
2.1.10	Egyéb költségek	891,65	60 656,46
2.1.11	Banki költségek	5 840,00	397 278,91
2.2	Oktatási helyszínek	342 258,00	23 282 857,14
2.2.1	Bérleti díj	54 692,00	3 720 544,22
2.2.2	Rezsiköltségek (tűzifa, áram stb.)	86 603,15	5 891 370,75
2.2.3	Karbantartás, felújítás	33 130,23	2 253 757,14
2.2.4	Vétel, építés, terv, engedély (Külsőrekecsin, Lábnik, Magyarfalú, Kostealek)	101 042,83	6 873 661,90
2.2.5	Tanszerek, fogyóanyagok	5 815,82	395 634,01
2.2.6	Tanári oktatási eszközök	1 348,21	91 714,97
2.2.7	Bútorok, gépek és javítás	24 955,26	1 697 636,73
2.2.8	Internet, telefon költség	25 367,01	1 725 646,94
2.2.9	Ingatlanadó	7 014,00	477 142,86
2.2.10	Tisztítószeres, higiénias eszközök	2 289,49	155 747,62
2.3	Gépjárművek	125 004,01	8 503 674,15
2.3.1	Üzemanyag	94 271,95	6 413 057,82
2.3.2	Javítás	22 849,87	1 554 412,93
2.3.3	Biztosítás, adó	2 619,75	178 214,29
2.3.4	Egyéb fenntartási költség	5 262,44	357 989,12
3.	TOVÁBBTANULÓ DIÁKOK	227 330,76	15 464 677,55
3.1	Csíkyszereda (étkezés és kollégiumi költségek)	204 767,30	13 929 748,30
3.2	Egyetemi hallgatók költségei	3 032,93	206 321,77
3.3	Egyéb továbbtanulókkal kapcsolatos költség	19 530,53	1 328 607,48
4.	EGYÉB KÖLTSÉGEK	219 519,99	14 933 332,65
4.1	Népdalverseny	114,20	7 768,71
4.2	Szavalóverseny	1 692,00	115 102,04
4.3	Tantárgyverseny	2 127,00	144 693,88
4.4	Reverinda, Tíz Év Moldvában, A mi falunkban Csángók laknak, feladatgyűjtemény kiadása	81 472,12	5 542 321,09
4.5	Gyermektáborok, kirándulások	21 878,76	1 488 351,02
4.6	Tanári szakmai táborok, képzések, tandíjak	1 873,79	127 468,71
4.7	Szociális program költségei	86,60	5 891,16
4.8	Tanártalálkozók	5 138,43	349 553,06
4.9	Kulturális rendezvények, tánc-tábor	24 640,40	1 676 217,69
4.10	Közyűlés, vezetőségi gyűlések	1 136,00	77 278,91
4.11	Gyerekeknek ajándékok, édességek	609,80	41 482,99
4.12	Nyári Óvoda	78 750,89	5 357 203,40
	MINDÖSSZESEN	1 966 052,21	133 745 048,30

Elszámolunk!

Kedves Keresztszülők!

Tekintettel arra, hogy szeretnénk az Önök bizalmát elnyerni, megtartani, a tavalyi évhez hasonlóan mellékelten közöljük az Moldvai Csángómagyarok Szövetségének áttekinthető elszámolását költségkategorikák szerint a 2009/2010-es tanévre vonatkozóan (2009. szeptember 1-től 2010. augusztus 31-ig).

Az adatokkal kapcsolatos kérdéseivel kérjük keresse bákói irodánkat a vezetékes telefonon a (+40)234/543-886 számon, vagy mobilon a (+40)727/341-737 számon, illetve e-mailben a keresztapa@csango.ro címen, esetleg postai úton is a Naputánjáróban szereplő postacímen!



Tíz év Moldvában

A székelyföldi Zelegor Kiadó gondozásában jelent meg „az év legszebb könyve” címre nagy eséllyel pályázó, teljességében színes, keményítáblás, 218 oldalas összefoglaló könyv a Csángó Oktatási Program tíz évéről.

A tanárok, diákok, szülők visszaemlékezéseit tartalmazó kiadvány – amellyel, hogy kordokumentum-jelleggel bír – megdöbbentő vallomásokat tartalmaz a moldvai magyar nyelv oktatásának beindításának és működtetésének hátteréről.

Nyári táboraink

Ezen a nyáron is számos szép élménnyel lehettek gazdagabbak a moldvai magyar oktatási programban részt vevő gyermekek azáltal, hogy nyári táborozásokon vettek részt. Mintegy negyven különböző nyári táborban voltak moldvai csángó gyermekek közel hatszázán. Ebben az évben nagy hangsúlyt fektettünk arra, hogy ne csak külső szervezésekre hagyatkozva és ne csupán országhatáron túl táborozzanak tanítványaink. Így háromféle tábortípusról kell alapvetően beszámoljunk.

TÁBOROK HATÁROKON TÚL

Számos kedves meghívásnak tehettek eleget tanáraink idén nyáron is. Ezek közül egy része már hagyományosnak tekinthető, évről-évre megvalósuló tábor. Csobánkán ebben az évben is nagy létszámmal táboroztak csángó gyermekek több faluból is, a budapesti Kovász Egyesület már több éve hagyományosan várja augusztusban a gyermekeket, Győrújbaráton új kezdeményezésként fogadtak csángó gyermekeket Külsőrekecsinből, szintén külsőrekecsini gyermekek utazhattak Békésszentandrásra és Balatonakaratyára. Balatonlellén, Balatonbogláron, Gödöllőn lészpedi gyermekek nyaralhattak, Egerbe magyarfalusiak utaztak hagyományosan a magyarfalusi Falunapok zárása után. Keszthelyen, Kecskeháton, Tatán pusztinai gyermekek vendégeskedtek szintén nem első alkalommal, Sarudon hagyományosan fogadtak csíki gyermekeket. Továbbtanuló diákok keresztszülős szervezésnek

köszönhetően balatoni nyaraláson vettek részt. Ebben az évben is képviselték Kostelket a táncosok a Jászberényi Csángó Fesztiválon. A legtávolabbra azok a külsőrekecsini gyermekek utaztak, akik Ausztriába tölthettek el szép napokat.

HATÁROKON BELÜL

Már számtalanszor bebizonyosodott, hogy nem azon múlik egy tábor tartalmassága, milyen messzire utaztatjuk a gyermekeket. Ebben az évben számos egyszerű belföldi táborba utazhattak tanítványaink. Az első alkalommal megrendezett Borospataki (Gyimes) Táncbortáborban több faluból vehettek részt olyan gyermekek, akik a novemberi népdalvetélkedőn nyújtott teljesítményükkel ezt kiérdemelték. A belföldi táborok sorába tartozik még a máréfalvi Kalácsa Tábor, két Szováta megrendezett tábor, a gyergyószárhegyi alkotótábor, a kostelkiek torockói tábora. Ezek a táborok nem csupán a kevesebb utazás miatt voltak sikeresek, hanem azáltal is, hogy a csángó gyermekek szembeülhettek azzal, hogy az országon belül máshol is sokfelé élnek magyar ajkú, a magyar kultúra megőrzését fontosnak tartó emberek.

SAJÁT SZERVEZÉSŰ TÁBOROK

Az elmúlt évekhez képest több saját, a tanároktól jövő kezdeményezés is megvalósult. Számos jó példa mutatja, hogy önállóan, egy kis találékonysággal milyen egyszerű dolgokat lehet megva-



lósítani. Persze, ehhez szükség volt a keresztszülők önzetlen támogatására és pályázati forrásokra is.

Pusztinán a tavalyi hagyományt követve sikerült megszervezni a táncbort, amelyen a helybeliek mellett magyarországi és más falvakból érkező vendégek is részt vettek. Sok éves hagyománya van a Somoskai Faluhétnek, ahova ismét vártak gyerekeket a környékből falvakból is és érkeztek gyerekek Balánbányáról is. Körispatakon a diószéni keresztszülők és magyartanárok közös szervezőmunkájának köszönhetően valósult meg egy szép tábor.

A Lányi Magyar Házban nem csak nyári óvodai foglalkozások, hanem több tábor is megvalósult, a gajdári gyermekek gyergyói vendégeikkel együtt, a pokolpatakiak tanárukkal töltöttek egy-egy hetet. Balánbányára klézseiek utaztak, Kostelekben csíki és pusztinai gyerekek üdültek. A Csíkszeredában továbbtanuló diákjaink Csíksomlyón vehettek részt lelkigyakorlaton, táborozhattak Szováta és a szeptemberben IX. osztályt kezdőknek külön is volt felkészítő táboruk.

FARKAS-FERENCZ ENDRE
MCSMSZ

Kincskereső tábor Torockón

Tizennyolc kostelki kisgyerekekkel, magyar tanáraikkal Imre Évával és Ferencz Andrással együtt Torockón töltöttünk együtt egy szép hetet június közepén.

A táborat a *Torockó Egyesület* - személy szerint Kovács Zoltán és felesége, Zagyai Katalin révén sikerült megszervezni. Támogató keresztszülők és ado-

mányozók adták össze rá az anyagiakat. Katalin (aki szociológus) állította össze a hétnapos programot, ő vezette a történelmi-földrajzi-népi értékek felfedezését sétákkal, túrákkal, buszos kirándulásokkal a környéken.

Katalinnak köszönhető, hogy ez az egy hét igazi „Kincskereső tábor” lett.

Vezetésével fedeztük fel a gyermekekkel Erdély e szép táját

Sétát tettünk Torockón, kirándultunk a Bérgi-tetőre, a torockószentgyörgyi várhoz. Túrátunk a Tordai hasadéokban „Szent László pénz”-ért kutatva. Felkerestük a Tordai sóbányát, a Tordai sós fürdőt, Kolozsvár nevezetességeivel is is-

merkedtünk. Emlékezetes túra volt a Székelykő megmászása. A csúcsra végül is 11 fiú és egy lány jutott fel. A táborba történő oda- és visszauton még egy-egy szovátai fürdőzés is belefért.

Katalin a tábor szakmai programját precízen, gyermekek nyelvtudásához igazodva, bonyolította le: anyanyelvi játékokkal, közös foglalkozásokkal tűzdelve, volt nyitó és záró táborűz, esténként magyar népmesék olvasásával záródott a nap. A kostelki magyar tanárok is részesei voltak az eseményeknek, időnként bizony



„szemöldök összevonással” felügyelték a zsbongó, zajongó elszabadult kis gyermek csapatot. A keresztszülők közül végül hárman vettünk részt a programok-

ban: *Marthiné Erzsike* és mi ketten a feleségemmel, *Zsuzsával*.

Örülök, hogy végül sikerült megvalósítanunk ezt a tábor. Nekünk is maradandó élményt jelentett ez hét, amelyet a gyermekeknek köszönhetünk. Emlékezetesek voltak az esti beszélgetések a tanárokkal. A nagy távolság, az akadozó telefonos és internetes elérés miatt nehéz a kapcsolattartás a kintiekkel, ezért remélem, ez a személyesen együtt töltött hét megerősítette és elősegíti további jó kapcsolatunkat.

VERMES MIKLÓS
kosteleki falugazda

Egy kalapra való boldogság

A körispataki tábor nem volt más, csak egy kis hétköznapi csoda, sok-sok nevetéssel, néha apró könnyekkel, játékkal, tanulással és az új barátokra találás örömeivel.

Az idén is táborozhatott 25 diószéni csángó gyerek *Willemse Jolanda* keresztszülő és a szentendreiek segítségével. Bár nem jutottak el a Dunakanyar gyöngyéig (mint a tavalyiak), csak Erdély egyik legszebb részéig, Kőrispatakig. Hogy miért? Nagyon egyszerű a válasz, az útlevelekre Jolandának már nem jutott pénze. De talán ez így volt jó, mert a csángó gyerekek ezúttal lehetőséget kaptak arra, hogy megismerkedjenek erdélyi iskolásokkal. A táborozás alatt az égiek nem voltak kegyesek hozzájuk, hiszen minden nap esett az eső, de a kedvüket még ez sem tudta elvenni.

SZALMAKALAP MÚZEUM

Kőrispatakon a világon egyedül állószalmakalap gyűjteményt *Szőcs Lajos* és családja hívta életre. A diószéni gyerekek megtanulták tőlük a szalmakalap készítés fortélyait, a szalmagyűrű, -karkötő, -angyalka fonását. A múzeum udvarán megcsodálhatták a sok különleges darabból álló kőgyűjteményt. A falu búzaörlő malma már nem működik, de a kézzel tekerhető, régi fafelvonót min-

denki kipróbálhatta. Azt is látták milyen nehéz munka a faszénégetés, de az eső miatt a gombaszedés sajnos elmaradt.

JÁTÉK ÉS VETÉLKEDŐ

Naponta volt magyar nyelvi vetélkedő, de rendeztek szemégyűjtést, ének- és táncversenyt is. A nyertesek sok szép ajándékkal térhettek haza *Király Lajos*, *Siklósi Adrienn*, *Albertné Révay Rita* jóvoltából. A focibajnokságot *Lovász Mátyás* vezette, akinek nem volt könnyű dolga, mert csak egyetlen fiú volt a táborban, de szerinte a lányok is remekel-

Jolanda férjének, a holland Ton bácsinak is ízlett.) A kis csapat ellátogatott Bözödújfaluba, az elárasztott faluba is, s megcsodálta a vízből kiálló templomtornyot. Tiszteletét tette az emlékhelyen, s Szőcs Lajos bácsi fia elmesélte, hogy az emberek minden évben visszatérnek ide, hogy emlékezzenek régi otthonukra.

KERESZTSZÜLŐK NÉLKÜL

Nem jöhetett volna létre ez a tábor a keresztszülő program nélkül, igaz, a diószéni tanárok erre a táborozásra olyan gyermekeket választottak ki, akiknek még nincs fogadott keresztszülője, de egész évben rendszeresen jártak magyarórákra. Ezúttal is szükség volt olyan emberek anyagi támogatására, akik fontosnak ítélik ezt a nemes ügyet, s időt s pénzt nem sajnálva minden évben megpróbálják segíteni a diószéni gyerekek táborozását. Jolanda Willemsének évek óta mindig sikerül megtalálni ezeket. Jutalmuk a gyerekek hálája és szeretete, s ez erőt ad nekik a következő évi feladathoz is, hiszen tudják, ezeknek a csángó lányoknak s fiúknak, ez a tábor jelenti az egyetlen nyaralási lehetőséget.

Köszönet a támogatóknak Szentendréről: *Ton* és *Jolanda Willemse*ének, *Király Lajos*nak, *Dr. Dragon Pálnak*, a diószéni keresztszülőknek és a Szőcs családnak Kőrispatakról

DIÓSZÉNI CSÁNGÓ TÁBOROZÓK



tek. *Száz Erzsébet* és *Katalin* tanár nénik egész idő alatt mérhetetlen szeretettel és türelemmel foglalkoztak a gyerekekkel, akik egy hétig élvezhették Magdi néni finom ételeit. (A túrőspuliszka még

Győrújbarát összefogott

Július 24. és augusztus 1. között húsz külsőrekecsini gyermeket láttak vendéggül győrújbaráti családok.

Fülöp Imre, az egyik gyermek keresztszülője gondoskodott a szállás megszervezéséről és a tábor egész heti programjáról. Jártak Pápán, ahol rövid városnézés után a gyermekek legnagyobb öröme az egész napot a termál-fürdőben töltötték, volt győri állatkerti kirándulás, Budapesten Szent István Bazilika, Szent Jobb, Országház, Csodák Palotája, Győrújbaráton közös sütés-főzés, táncház.

Ezúton szeretnénk köszönetet mondani minden kedves támogatónak, aki a tábor megvalósításában segített: Fülöp Imre és Mária keresztszülőknek, akik a tábor létrejöttének fő kezdeményezői és

szervezői voltak, minden egyes családnak, akik a gyerekeket befogadták, név szerint: Csányi, Csonka, Horváth, Kiss, Lautner, Medgyasszay, Pápai, Spissich, és a Szentirmai családnak. Akiknek még köszönettel tartozunk a támogatásért: Győrújbarát Község Önkormányzata, Győr Moson Sopron Megye Önkormányzata, Albecker Árpád, Julius Globe Kft, Rácz Gyula, Kisbaráti Egyházközség, Thorigné, Fouillad – Győrújbarát Baráti Társaság, Széles Elemér, Farkas Teodóra, Bedi László, Dávid Ferenc és felesége, Nyugat-Dunán-

túli Biokultura Egyesület, Sarokház Étterem, Török József és felesége, Foltányi Bence és felesége, Német László, Farkas Ferencné, Újvári Sándorné, Gombos Károlyné, Szalóki házaspár, Zita Fagyizó, Olívia Kreatív és Játékbolt, és SOKAN MÁSOK akiknek nevét nem ismerjük, de szeretettel gondolunk rájuk.



Velence és fogorvos várta a lánykikiakat

Augusztus első vasárnapján reggel hosszú út után megérkezett Velencére 19 lánykiki gyermek és tanító nénijük: Bende Edit. Házfoglalás, játék, ebéd, strand után este megérkeztek a szúnyogok is, de szerencsére senkit nem zavartak az alvásból, takarodó után 10 perccel már néma csönd volt a táborban.

Hétfő reggel Edit és csapata vonatra szálltak, és Budapestre igyekeztek. Dr. Kelemen Péter, fogorvos munkatársaival már várta őket, hogy megnézzék, ki mit rejteget a szájában. Dél előtt mindenki csendben és szorongva várakozott, sok munkája is volt a doktor bácsinak, mert csak három olyan gyerek akadt, akinek nem volt gond a fogaival. 50 tömés került a helyére. de örömmel jelentem, hogy a gyerekek a fogorvosi fejtágítás után úgy rákaptak a fogmosásra, hogy a táborban már naponta 3-szor mostak fogat. Reméljük sokáig kitart a lelkesedésük, és terjesztik majd a jó szokást a faluban is.

Kedden reggel elbújt a nap, ezért beindult a karkötőgyártás, a gyöngyözés és a játék, de néhányan a bátrabbak közül megmártóztak a tóban, majd este a közeli wellness szálló medencéiben pancsolhattak vendégként a gyerekek.

Szerdán a helyi „vidámparkba” mentek, csütörtökön egész nap strandolás, napozás, játék volt napirenden. Sajnos péntek reggelre megérkezett a vihar, szakadt az eső, dörgött-villámlott. Kétséges volt, hogy a tervezett pesti programot teljesíteni tudjuk-e. De csoda megtörtént,

könnyes-keserű búcsú, majd indulás Lányikba.

Jól sikerült nyaralás volt, mindenki jól érezte magát. Szép volt a környezet, a tábor és a tó, sok volt az élmény, s ráadásul sok keresztszülő találkozhatott a keresztgyerekével. Többen örömmel újságolták, hogy úgy tapasztalták: nagyon sokat fejlődött keresztgyerekekük magyar nyelvtudása. Köszönet érte Orbán Attilának és Bende Editnek, a lelkes lánykiki tanároknak!

Végül köszönet mindenkinek, aki bármilyen módon segítette a tábor! Külön elismerés jár Edit tanárnőnek fantasztikus munkájáért, lelkesedésért, energiáért és szeretetért, ami nélkül nem is tudom, hogyan mehet tovább az élet Lányikban, ha most őszszel elhagyja a falut. Köszönet a keresztszülőknek, és Rácz Ildikónak, Száváné Streitmann Katalinnak, dr. Kelemen Péternek, Kardos Zsófinak, Szalai Nórának, Wágner Nórának a sok segítségért és munkáért, Varga Imrének és a Barankovics Alapítványnak az anyagi támogatásért. Marandó nyomot hagytak 19 lánykiki kisgyermek életében.

BALIKÓ CSILLA



mert közben kiderült. Először a Parlamentbe mentünk, néhányan, akik már többször is látták az Országházat a Néprajzi Múzeumot nézték meg. Délután két óras hajókázás következett a Dunán, s közben a vállalkozó kedvűek kicsit kipróbálhatták, hogy milyen is egy hajót kormányozni. Szombaton játék, fürdés pakolás, és vacsora után csoportkép,

Negyvenöten Külsőrekecsinből

Külsőrekecsinből július 23-án délután egy nagy busz indult Magyarország felé, 45 izgatott gyerekekkel, hogy közülük 20-an Győrújbaráton családoknál, 23-an pedig kereszt-szüleiknél töltsenek felejthetetlen szünidei napokat. Voltak gyermekek, akik már negyedik alkalommal jöttek, de szép számmal akadt közöttük, aki először találkozott kereszt-szüleivel.

Érkeztek gyerekek Miskolcra, Recskre, Mezőkövesdre, Székesfehérvárra, Budajenőre, Szentendrre és Budapestre. Az itt töltött napokon tett kirándulások felsorolására ez a cikk nem lenne elegendő, s nem is ez a cél. A kereszt-szülös nyaraltatások célja, hogy a személyes találkozás során közelebb kerül-



jünk a gyermekekhez, megismerjük napi gondolataikat, vágyaikat, hogy segíteni tudjunk azok elérésében. Erre pedig évente 7-8 napig van lehetőségünk. Élünk vele.

Isten fizesse meg minden kereszt-szülőnek a jószágát!

LÁZÁRNÉ SEREG BORBÁLA

Lészpedi gyerekek Gödöllőn

Az idén immár negyedik alkalommal vágtunk neki 25 lézpedi kisgyerek magyarországi nyaralásának megszervezéséhez. Ez évben is, mint mindig, rengeteg izgalommal járt az anyagiak előteremtése.

Két pályázatunk eredménytelen lett, de nagy megkönnyebbülésünkre *Márton Attila* tanító úrnak sikerült erdélyi támogatókat találni *Kató Gyula*, az MCSMSZ bákói munkatársának segítségével. Ezek után a busz és a személyi papírok költsége nem minket terhelte. Így eleget tehattunk a gyerekek kérésének, hogy az előző évekhez hasonlóan balatoni nyaralás is legyen a programban.

BALATON, CSOKIGYÁR, CSODÁK

Sajnos a június végi időjárás nem volt kegyes a gyerekekhez, de a hajókirándulás, dodzsemezés, csokigyár látogatás és bőséges kóstolás, majd fagyizás feledtette a hidegebb víz élményét. Nagy köszönettel tartozunk a gödöllői önkormányzatnak, és személy szerint *Dr. Gémesi György* polgármester úrnak, hogy évről évre lehetővé teszi a moldvai gyermekek nyaralását a balatonlellei üdülőben. Köszönjük a Kalória kht. által készített egészséges és

változatos ételeket, és *Szécsi Zsuzsa* táborvezető szeretetteljes segítségét.

A gödöllői tartózkodás most is a gyermekek műsorával kezdődött. A *Damjanich* iskolában népdalokat és verseket adtak elő az érdeklődőknek, bizonyítva, hogy sokat fejlődött a magyar nyelvtudásuk. Városunkban a gyermekek részben kollégiumban, részben családoknál laktak, így bőven volt alkalom a magyar nyelv gyakorlására, a magyar ételek megismerésére. A családok változatos egyéni programokat szerveztek a gyermekeknek. Az idén közösen a Csodák Palotájába látogattunk el, ahol az előzetes egyeztetésnek köszönhetően fél áron élvezhettük a játékos szelídített tudományos csodákat.

POLGÁRMESTEREK ÍGÉRETE

A lézpedi gyerekek gödöllői tartózkodását a Magyar Polgármesterek VIII. világtalálkozójának idejére időzítettük. Idén 600 polgármester a Kárpát medence különböző pontjairól és országunk vezetői is megismerhették *Csorba Madelina*, *Antal Krisztina* és *Csorba Gyula* gyönyörű éneklését. Nagy szeretettel köszöntötte a gyerekeket *Ireny Comaroschi* rendkívüli és meghatalmazott román



nagykövet asszony, akivel először félve, majd *Attila bácsi* biztatására bátrabban beszéltek románul. Így a gyakorlatban volt meg tapasztalható az MCSMSZ oktatási hitvallása: kétnyelvű gyerekeket kell képezni! *Markó Béla*, az RMDSZ szintén jelenlévő elnöke ragaszkodott a gyerekek fellépéséhez a tanácskozás 2. napján is! *Szili Katalin* nem vált meg a nyakába terített ajándékkendőzőtől. *Solomon Adrián*, az MCSMSZ elnöke, és a lézpedi tanár bácsi díszvendégként meghívást kaptak a tanácskozásra. Több polgármester felajánlotta jövőbeni együttműködését a moldvai gyerekek magyarországi nyaraltatásával kapcsolatban.

Nagy élményt jelentett a gyerekeknek az 1100 évvel ezelőtti (907-es) pozsonyi csata ötszázéves törökmogyoró fából

faragott emlékoszlopának a felavatása. A gyönyörű ünnepi viseletben megjelent nő lovas és gyalogos vitézi rendek előtt nemcsak énekeltek, de koszorúztak is a gyerekek. Úgy gondolom ennél ékeesebb bizonyítékra nincs szükség, hogy őket is a magyarság részének ismerjük el.

CSÁNGÓ ÉNEK A BAZILIKÁBAN

A vasárnapi szentmise is különösen ünnepélyes volt. A 2. Kárpát medencei búcsú keretében a máriabesnyői bazilikában *Majnek Antal* Kárpátaljai püspök olyan szépen beszélt Szent László vitézségéről, hogy azt a gyermekek is értették, akik énekükkel tették ünnepélyesebbé a misét. A Boldogasszony anyánk és a Csángó Himnusz előadásának most is megvolt a hatása: a gyerekek csodálkozva kérdez-



ték: Saci néni miért sírnak az asszonyok, ha mi énekelünk? Ez a gyerekek számára is bizonyíték, hogy összetartozunk!



A mindszeinti templomban

A magyarországi program könyvtárlátogatással folytatódott. Köszönjük *Fülöp Attiláné*, *Mirza* igazgatónőnek és munkatársainak, különösen *Fóthy Zsuzsának*. Szerencsére utolsó programunknál az idő is velünk volt, és felszabadultan élvezhettük a strandolás örömeit. *Vásárhelyi Tamás* lészpedi falugazdával sikerült a bátrabb gyerekeket megtanítani, ha nem is úszni, de a biztonságosan mozogni a vízben. Köszönjük a VÜSZI vezetőinek, hogy eltekintettek a belépődíjtól.

Köszönettel tartozom lelkes segítőimnek, *Pesti Rudolfnénak*, *Kónya Katalinnak* és *Czelba Katalinnak*, akik a katolikus, református és evangélikus hívektől gyűjtött adományokkal tették lehetővé, hogy a programtervezet valósággá váljék! Minden adakozónak köszönjük a támogatást!

KÖSZÖNET ÉS TANULSÁG

Végül, de nem utolsó sorban hálás köszönettel tartozom azon családoknak, akik nagy szeretettel, és lelkesedéssel fo-

gadják a lészpedi gyerekeket több éve: *Kissné Deli Mária*, *Kolta Dóra*, *Méder Ákosné*, *Karkosák Zoltánné Kati* Gödöllőről és *Dombrády Emília* Valkóról, és *Bárdy Péter* igazgató úrnak hogy a gyerekek egy részét ismét befogadta a Premontrei Gimnázium kolégiumába.

Hálás köszönettel tartozom *Szűcs Józsefné Zsóká-*nak, a Damjanich általános iskola igazgatónőjének, a

Gödöllői Értékvédő Egyesület elnökének, aki rengeteg egyéb elfoglaltsága mellett mindig szakított időt a csángó gyerekek programjának egyengetésére!

A négy sikeres tábor szervezés kapcsán néhány fontos megállapítást levonhatunk: pályázni kell, és nyerni! Nagyon jó, ha áll mögöttünk támogató szervezet, egyesület vagy alapítvány. Megbízható, lelkes segítők, befogadó családok nélkül reménytelen a sikeres munka. Fontos a jó kapcsolat a város vezetőivel és intézményeivel. Mindig meg kell próbálni a kedvezményes, esetleg ingyenes belépők elintézését. A falugazdák segítségével időben értesíteni kell a Keresztyszülőket a gyerekek érkezéséről.

Persze semmi sem szentírás, mi így csináltuk. Rengeteget tanultunk az idén is, amit reméljük, jövőre tudunk hasznosítani, mert a gyerekektől úgy váltunk el, hogy: viszontlátásra, találkozunk egy év múlva.

BÜTTNER SAROLTA
programszervező

Gyerekek írták és rajzolták

Jó pár éve már annak, hogy a Moldvai Csángómagyarok Szövetsége versenyt hirdetett a magyarul tanuló gyermekek részére, hogy ki tudja minél részletesebben, ötletesebben megismerni és megismertetni saját szülőfaluját. Sokan a néprajzosokat is túlszárnyalva egész monográfiára való anyagot gyűjtöttek. Volt közöttük helytörténet, monda, népdal, táj neve- és csúfnevek jegyzéke, népi imádság, különböző szokások, receptek, térképek. Mindemellett számos rajz, festmény örökítette meg a falvakat, az emberek viseletét, házát, lovát, szekerét. A munka legfőbb értékének mégis a fogalmazások bizonyultak. Ezek az írások tökéletes látletet adták a magyarul tanuló csángó gyermekek nyelvbéli kompetenciájának, a világról (és szűkebb hazájukról) alkotott gondolkodásukat

2009. szeptember elején „A mi falunkban csángók laknak...” – címmel nyomtatásban is megjelenhetett a gyerekek írsaiból és rajzaiból készült válogatás. A kötet ára 4000 forint vagy 60 lej.

Megrendelhető:

Magyarországon az ammoa@csango.ro címen vagy a 0620-564-7055-ös telefonszámon

Romániában a kontakt@csango.ro címen vagy a 0040-731-306- 075-ös telefonszámon.

„A mi falunkban csángók laknak...”

Válogatás moldvai gyermekek írásaiból és rajzaiból



Már nagyon régen megfogalmazódott a magyar nyelvű óvoda megszervezésének igénye Moldvában, gyakorlatilag az oktatási program kezdetén, hisz azt tudtuk, hogy annál nagyobb eredményeket lehet elérni, minél kisebb korban kezdjük egy gyerekkel a foglalkozást.

Nyári óvodák sikere

Ugyanakkor azt is tudtuk, hogy ezt fellősségteljesen, átgondoltan, megfelelő feltételeket teremtve lehet csak elkezdeni. Voltak tapasztalataink, hisz majd minden faluban, ahol magyar nyelvű oktatás zajlik, járnak óvodás korú gyerekek is, de csak a román tannyelvű óvoda után, naponta egy-egy órát.

A tanév elején úgy döntöttünk, megértett az idő arra, hogy belevágjunk, hiszen most már nagyon sok faluban adottak a feltételek, van saját házunk, megfelelő felszereltséggel.

Elkezdődött az önkéntesek toborzása, a szervezés. Pedagógusokat, egyetemistákat szerettünk volna megnyerni az ügynek, akik a hosszú nyári szünet alatt szánnak erre időt, energiát. A jelentkezők nagyon lelkesek voltak, megszervezték a foglalkozásokat, étkezéseket.

BUDÁN a teljes *Botezatu* család kivette a részét a nyári program szervezésében. Végig gyerekzsivajtól volt hangos az udvar, ház, tanterem. *Néne Viktori*, nagylányai *Botezatu Viki*, *Iza* és *Szőcs Lajos Levente* tartották a foglalkozásokat a külön korosztályonként kialakított csoportoknak. *Franciska*, a szomszéd lányokkal ott segítettek, ahol szükség volt, de leginkább az étkeztetésben. Rengeteg gyerek tanulta naponta a mondókákat, játékokat, énekeket, rajzolt, színesezett, gyöngyöt fűzött, kézműveskedett.

DIÓSZÉNEN kezdődött el leg hamarabb a program, a vakáció első napjától *Szász Erzsébet* tanárnő már a kicsikkel való foglalkozásokkal pihente a tanév fáradalmait.

PUSZTINÁN *Bärnat Simona*, aki nyár elején jött vissza gyereknevelési szabadságról, kezdte el az óvoda szervezését, nyomban bekapcsolódott *Bilibók Jenő* is, aki ősztől fogja az iskolai magyarórát tartani. Mindketten pusztinaiak, így ismerték a szülőket, gyerekeket.

Majzik Tamás, szegedi egyetemista és



Szilágyi Nóra, aki Budapesten gyermekpszichológusként dolgozik, az első napi közel 60 odasereglett lányi gyerek láttán kapott sokk után nagyon hamar feltalálta magát, szigorú szabályokat állítottak, reggeliztettek, foglalkozásokat tartottak, tízóraiztattak, kirándultak, játszottak, tanultak. Nóra nyár közepéig tudott csak maradni, így Imre Hajnal a csíkszeredai bentlakás nevelője vállalta, hogy Tamás segítségére siet, így ketten folytatták a munkát.



MAGYARFALUBAN, a felhívásunkra legelsőként jelentkezett *Polgár Cecília*, aki székesfehérvári, de édesapja még itt született Moldvában, így a nem csak névrokonával, *Pogár Gabriellával* együtt oktatták a gyerekeket. *Gabi* magyarfalusi, tanítóképző főiskolán tanul, így neki ez szakmai gyakorlat is volt. Segítségével a nyár folyamán *Cili* is felkutathatta gyökereit, megismerhette a faluban élő rokonait.

CSÍK FALUBAN elsőként *Ricz Anna* és

Tóth László Magyarországról érkezett egyetemisták toborozták össze a gyerekeket. Mivel nekik nyár közepén egyéb programjaik miatt haza kellett menniük, *Magyar Rózsa* és *Rancz Mónika*, ugyancsak magyarországi pedagógusok folytatták az óvodaprogramot.

KÜLSŐREKECSINEN *Gál Pál Zita* férjével, *Nyerki Balázssal*, *Istók Mónika*, aki somoskai és tanítóképző főiskolán tanul, *Csicsó Krisztina*, külsőrekecsin

frissen érettségizett tanítványunk, majd *Csehné Fülöp Judit* foglalkoztak az apróságokkal.

Az őszhöz közeledve mindenhol elkezdődött az osztályteremül szolgáló szobák rendbetétele, hogy újra fogadhassák a tanév elején a diákokat.

De volt olyan, aki ezt már nyár elején megtette, így Lészpeden, ahol a vakáció a tanterem meszelésével kezdődött, iskolakezdésig tart az óvodásokkal a program. *Kertész Daniella*, külsőrekecsini volt tanítványunk, aki ősztől a bákói magyarórák mellett a lézpedi tanító bácsinak is segíteni fog a tanításban, ismerkedik a gyerekekkel.

Itt az ősz. Lassan levonhatjuk a következtetéseket. Az már most biztos, hogy óriási igény van a nyári óvodára, rengeteget fejlődött a pár hónap alatt az a nagyszámú gyerekcsereg, aki ott volt a foglalkozásokon. És bár nagyon sok feladatot rótt ránk is, fárasztó három hónapon vagyunk túl, annak a tanító néninek az újjongó beszámolója, aki azt mesélte, hogy nyári táborból visszatérve olyan gyerek fogadta magyarul köszönve, játékot kérve, akit addig nem sikerült anyanyelvén szóra bírni, arra indít, hogy már most nekifogjunk a jövő nyári óvodák megszervezéséhez.

Köszönjük minden önkéntes lelkiismeretes, áldozatos munkáját!

FERENCZ ÉVA
oktatás felelős, MCSMSZ

Új oktatási helyszínek Új keresztszülők jelentkezését várjuk!

A tíz éves fennállását ünneplő moldvai magyar oktatási program minden nehézség ellenére továbbra is bővül! Az elmúlt tanév végén már elindított ferdinándúfalusi (Nicolae Balcescu) oktatást ebben az évben is folytatjuk és szeretnénk megerősíteni. Az ottani emberek és gyermekek pozitív hozzáállása bizonyítja számunkra, hogy jó úton járunk! Ősztől bizony már a ferdinándi gyermekek ügyesebbjei is keresztszülőt kaphatnak. Ahogy azok a bogdánfalvi gyermekek is, akik szeptembertől fogják kezdeni a magyar nyelv tanulását. Bogdánfalván, ehhez a Bákóhoz közeli, mégis kicsit eldugottabb fa-



luban még ma is nagyon jónak mondható a nyelvállapot. Eddigi hiábavaló kísérleteink után az idén nyáron sikerült kibérelni egy oktatási helyszínnak megfelelő házat, ahol az a *Bodó Judit* kezdi ősztől a munkát, aki az elmúlt tanévben a pusztinai iskolai oktatásért felelt.

Várjuk tehát folyamatosan új keresztszülők jelentkezését. Kérjük, amennyiben lehetősége van erre, hirdesse, terjessze ismerősei, barátai, szomszédai, rokonai körében a „Legyen Ön is Keresztapa, Keresztanya!” programot! Legyen segítségünkre abban, hogy megerősítsük, sikeres helyszínekké tehessük ezt a két új falut is!

FARKAS-FERENCZ ENDRE
MCSMSZ

Magyarfaluban Gyerekek Háza épül

Az új közösségi ház megépítése céljából 2009-ben gyűjtést hirdettünk meg.

Magyarfaluban a megvásárolt kis házikó (melyben jelenleg is folyik a tanítás) udvarán egy nagyobb méretű Gyerekek Háza szeretnénk építeni. Erre azért van szükség, mert a magas gyereklétszám (200 gyerek) miatt jelenleg két helyen zajlanak az iskolán kívüli foglalkozások: egy bérelt garázsban és abban a kis parasztházban, amelyet az MCSMSZ 2008-ban vásárolt meg. Tanáraink ugyanezekben az ingatlanokban laknak. A Gyerekek Háza felépítése és berendezése hozzávetőlegesen 45 millió forintba kerül.

A Moldvai Magyar Oktatásért Alapítvány keretében pedig egy külön bankszámlaszámot nyitottunk. A kezdeményezésünkhöz csatlakozott az erdely.ma internetes portál szerkesztőse is. E célra összesen 5.303.480 forint (77.961 új lej) gyűlt össze a mai napig. Eddigi kiadásaink: 168.919 forint (2500 új lej) a geodéziai és földtani munkálatok; 1000 euró előleg a ter-

vekre. Reméljük, hogy a munkálatokat még az idén elkezdhetjük, ez már a romániai hatóságok „jobb” indulatán múlik.

Bármilyen kis összeg hatalmas segítséget jelent, segítségüket előre is köszönjük szépen a magyarfalusi gyerekek és felnőttek nevében is!

Hayde Tibor építész tervei alapján elindítottuk az építkezési engedély beszerzését, az adományozókat honlapunkon (www.csango.ro) tájékoztatni fogjuk az építkezés elkezdéséről, állapotáról. Az adományozók névlistája a honlapunkon megtalálható.



A külön számlaszám adatai (Magyarországon):

A Moldvai Magyar Oktatásért Alapítvány
székhely: 2013 Pomáz, Rákóczi F. út 77.

**! bankszámlaszám (HUF):
! 11600006-00000000-38734966**

**! Ha nem Magyarországról történik az utalás (IBAN kód):
! HU47116000060000000038734966**